

BESLUT

2013-10-14

Dnr: 13/00892 och
927

SAKEN

Verkligheten i P3, 2013-03-21, program om en rappare från Borlänge; fråga om opartiskhet och om mediets genomslagskraft

BESLUT

Programmet frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på opartiskhet eller bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

PROGRAMMET

Programmet handlade om en rappare från Borlänge. I påannonseringen sades följande.

Du lyssnar på *Verkligheten i P3*. Vargjakten är stoppad. Det var i början av februari som Kammarrätten i Stockholm beslutade att jakten på varg ska stoppas till dess att frågan har prövats i förvaltningsrätten också. Men den infekterade vargfrågan fortsätter engagera och varje gång en varg noteras nära människor eller djur kommer kraven att de ska skjutas, eller räddas. Ofta beskrivs det här som en Stockholm mot landet-grej. Där de styrande i Stockholm vill ha vargen kvar av sentimentala skäl medan folket ute i landet som lever nära den vill få bort vargen. Men nu kommer ett aggressivt angrepp mot de så kallade varghatarna inifrån vargkritikens starkaste fäste. Det är en rappare i Borlänge, i varglänet Dalarna. Han släppte för några veckor sedan en musikvideo där det ser ut som att han slår ihjäl en jägare. Han kallar sig för Follow him to the end of the Desert. Han är vargrapparen.

Därefter spelades korta avsnitt från en av rapparens låtar samtidigt som reportern sa följande.

Det här är en av Follow him to the end of the Deserts låtar. I videon har han på sig en svart t-shirt med texten "Die wolf haters die". I handen håller han ett basebollträ, på huvudet en vit rånarluva som färgas av det röda blodet som sipprar i genom det vita stickade tyget runt ögonen och munnen. Som artist är han alltid maskerad.

Reportern uppgav att idén till rapparens kännetecknande vita rånarluva kom från

en amerikansk actionfilm. I programmet förklarade sedan vargrapparen och en vän till honom hur de gick tillväga för att spåra jägare för att förstöra deras jakt. Bland annat sades följande.

(Rapparen) – Vi var ute och patrullerade liksom. (Reportern) – Hur gör ni då?
 (Rapparen) – Man åker ut i jaktområdet och kollar på karta var de troligtvis kommer stå. Försöker få kontakt med folk området också. Höra om deras iakttagelser och sådant där. Och sedan traska ut i skogen, kolla, kolla läget liksom. (Reportern) – Men hur vet man var folk kommer stå? (Rapparen) – Det, ja det, ja om folk vet hur jag vet det så är det ingen, ingen bra grej för mig. Så vi hoppar över den grejen tror jag. Men samma, samla information helt enkelt. (Reportern) – För två år sedan fick Follow him to the end of the Desert mycket uppmärksamhet när han gick ut med att han skulle störa vargjakten. Den arrangerade bilden där han står med ett gevär över axeln och foten på en död och blodig jägare späder på avskyn. I dag är han åtalad för brott mot ordningslagen för en motdemonstration som arrangerades mot vargjakt.

Rapparen berättade därefter om innehållet i sin video där det set ur som att han dödade en jägare med ett basebollträ. Rapparen förklarade att det försökte återspegla vad som hade hänt tidigare när två jägare körde över en varg med en skoter. Därefter sades följande.

(Rapparen) – Man kan ju bara se videon och försöka tolka eller så kan man lyssna på vad jag har sagt runt det liksom och det väljer man helt och hållet själv. Åh, om du läser min förklaring eller hör min förklaring till vad jag gör för sorts, alltså mitt konstnärliga uttryck och hur jag tänker runt det. Och om du fortfarande tycker att jag är ett as eller hur du än väljer att uttrycka det, så ja då är det helt upp till dig. Det är helt okej att du blir förolämpad. Det gör inte mig ett skit, känner jag. Ja, ingenting. Jag har liksom ingen så här, jag har ingen, jag har ingen som helst anledning att ta hänsyn till varghatare och folk som håller på dem. Det har jag verkligen inte. Jag är ganska okompromisslös skulle jag vilja säga. Dels, dels videon och det här fotot är ju såhär... (Reportern) – Ja, varför är du så rå? (Rapparen) – För att det är så rått för vargarna, förstår du? Och jag vill visa hur, hur det är för en varg. Det är lättast att göra om man tar in en människa i stället. För då blir folk såhär...uurgh...vad är det som händer? (Reportern) – Men kan du fatta det att folk tar liksom illa upp? Den där bilden är ju ganska otäck. (Rapparen) – Mm, jag fattar ju att de tar illa upp men det är varför de tar illa upp, det är det som jag vill poängtera. Det är ju såhär ni betar er. Det här väl mitt sätt att såhär att frita minkar eller vad som helst liksom. Man blir så, man blir så uppgiven om man inte gör någonting.

ANMÄLNINGARNA

Programmet har anmälts av 17 personer som sammanfattningsvis anser att den så kallade vargrapparen fick framföra sitt hat mot jägare på ett hotfullt sätt utan att han blev kritiskt bemött. Vidare anser anmälarna att rapparens uttalande uppmanade till brott och kan liknas med hets mot folkgrupp.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att det anmälda programmet överensstämmer med kravet på opartiskhet och bestämmelsen om mediets särskilda genomslagskraft och anför i huvudsak följande.

Verkligheten i P3 är ett samhällsprogram om unga för unga. Syftet med programmet är att ge röst åt enskilda människoöden, fula som vackra, roliga som allvarliga. Den gemensamma nämnaren är att det är berättelser bakom nyhetsflödet. Personliga historier och djärva anekdoter från just verkligheten berör och underhåller lyssnarna. Syftet med det personliga perspektivet är att skildra samhällsfrågor som berör snarare än informerar.

Det aktuella inslaget utgick från frågeställningen om huruvida det stämde att vargdebatten är en storstads- kontra landsbygdsfråga. Syftet var också att nyansera bilden av att vargförsvarare är fredliga och vargjägare aggressiva. Rapparen i inslaget var en ung man som bor i Borlänge i varglänet Dalarna, långt i från hip-hop-kulturens nav i storstadsregionerna och i en landsbygdsregion med starkt försvar för vargjakt. Syftet med inslaget var inte att lyfta och debattera vargfrågan utan att skildra en berättelse bakom den uppmärksammade video som rapparen nyligen hade släppt. Videon baserades på en händelse där två jägare kört över en varg med en skoter och sedan dödat den. Andra medier hade tidigare skrivit om denna händelse. Rapparen berättade att tanken var att visa hur vargen blir behandlad under jakt och hur brutalt detta var enligt honom.

Programmets utgångspunkt framgick redan i påannonsern. SR anser inte att rapparen fick stå helt oemotsagd även om programformen till viss del syftar till att låta honom berätta sin historia relativt fritt. I programmets påannons framkom att videon var ett aggressivt utspel i vargdebatten. Reportern ifrågasatte också våldsbudskapet i musikvideon genom kritiska frågor så som ”varför är du så rå?”, ”kan du förstå att människor tar illa upp och” den där bilden är ju ganska otäck?”. Det förekom inte några uppmaningar att begå brott i programmet. Det framgick även tydligt att rapparen är åtalad för brott mot ordningslagen för sitt agerande under en motaktion. Det aktuella programmet följdes också upp knappt tre veckor senare den 10 april 2013 med ytterligare ett avsnitt av *Verkligheten i P3* med underrubriken ”Vargdebatten: hot och lösningar”. I påannonsern redogjordes för programmet den 21 mars och att det väckt starka reaktioner. Syftet med uppföljningen var att skildra de eskalerande hoten och de demokratiska konsekvenserna av dessa. Programmet visade på den rådande hot- och våldskulturen i båda läger. Det vill säga både hos vargkritiker och ”vargkramare”. I inslaget intervjuades representanter från bland annat Svenska Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, Naturskyddsföreningen och Svenska Rovdjursföreningen om varför hoten hade trappats upp och vad man kunde göra åt det. Det har kommit fram att ingen av parterna ansåg att våld var lösningen utan att det enda som kunde leda framåt var samtal mellan de inblandade. Därigenom fick ämnet enligt programbolaget en allsidig belysning.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska bedriva programverksamheten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (5 § i sändnings-

tillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag.

Vid sin prövning kan nämnden ta hänsyn till ett annat program eller inslag, förutsatt att en sådan balansering framstår som naturlig för lyssnarna. Det kan till exempel röra sig om inslag i den löpande nyhetsförmedlingen eller i en programserie. Det kan också vara ett program som programföretaget hänvisar till i samband med sändningen. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

SR ska ta hänsyn till radions särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (8 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att programföretaget måste visa varsamhet när det gäller program eller inslag som kan uppfattas uppmana till brott eller som innebär ett förhålligande av brott och brottslingar.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att programmet byggde på rapparens egen berättelse och uppfattningar om sin verksamhet. Enligt nämnden framgick det att rapparens våldsamma musikvideor var en del av hans konstnärliga uttryck. Nämnden anser inte att programmet innehöll någon uppmaning till brott. Programmet strider därför inte mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft. Nämnden anser inte heller att programledarens förhållningssätt eller programmets utformning i övrigt strider mot kravet på opartiskhet i SR:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Maria Edström, Leif Hedman och Jan Holmberg efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Johannes Wik

Detta är en elektronisk kopia av beslutet. Namnunderskrifter finns på originalhandlingen som förvaras hos myndigheten.